

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ กับ การมีเพศสัมพันธ์ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ ต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศกับ การมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัย ได้ ศึกษาเอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. พัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น
2. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติ
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. พัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นวัยที่เชื่อมต่อระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ชีวิต ในวัยนี้เปลี่ยนแปลงหรือไม่ว่าจะขึ้นอยู่กับความจำเป็นหรือความต้องการในขณะนั้นอยู่ไม่น้อย ภาวะวัยรุ่น เป็นเครื่องแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของวัยเด็กเข้าสู่วัยรุ่น ผู้ที่เข้าสู่วัยรุ่นต้องเปลี่ยนพฤติกรรม ของตนเองไม่แสดงพฤติกรรมเป็นแบบเด็ก ๆ อีกต่อไป จำเป็นต้องเรียนรู้พฤติกรรมอันเหมาะสม ของการเป็นผู้ใหญ่ที่ดี ความต้องการใหม่ ๆ เริ่มเข้ามาในชีวิต อันได้แก่ พลังทางสังคม ความ ต้องการของบุคคลในการเป็นผู้ใหญ่ และการเปลี่ยนแปลง ความคาดหวัง รวมถึงรูปแบบของการ ปรับตัวใหม่ ๆ และสุขนิสัยที่ดีพึงปฏิบัติแบบใหม่ ผู้ที่อยู่ในวัยนี้จะต้องประสบปัญหา และความ ยุ่งยากต่าง ๆ มีความลำบากในการปรับตัวให้เหมาะสม (พิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ, 2536: 14)

พัฒนาการทางเพศ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในส่วนที่เกี่ยวกับแรงผลักดันทางเพศ บทบาททางเพศ และพฤติกรรมทางเพศ ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ (แอนก อาร์พรรค และสุวัทนา อาร์พรรค, 2525: 185) ขึ้นกับปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ลักษณะประจำตัวของคน ๆ นั้น อิทธิพล ของสิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ ซึ่งพรอยด์เชื่อว่า บุคลิกภาพและพัฒนาการทางการรับรู้เรื่อง

เพศ ได้ก่อรูปขึ้นแล้วตั้งแต่ระยะพัฒนาการขั้นที่ 3 คือวัยก่อนเข้าเรียน (phallic stage) การพัฒนาขั้นนี้ของวัยรุ่นเป็นเพียงการพัฒนาเพิ่มขึ้นจากขั้นต้นเท่านั้น คือเด็กเปลี่ยนความคิดไปสู่ความรู้สึกที่เป็นผู้ใหญ่มากขึ้น ความต้องการเลียนแบบ (identity) พ่อแม่ ตลอดจนความเชื่อ ค่านิยมต่างๆ ของพ่อแม่ก็ซึมซาบเข้าสู่จิตใจเด็กมากขึ้นทุกที จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของตัวเด็กไป ช่วยในการปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ ไม่ให้กระวนกระวายใจมากเกินไป ให้ความรู้สึกเกี่ยวกับคุณค่าของตนเอง เปลี่ยนแปลงพลังงานในการหาความสุข ความพอใจ ให้แปรสภาพไปในทางสร้างสรรค์ และเป็นที่ยอมรับของสังคม (เอนก อารีพรค และสุวัทนา อารีพรค, 2525:85-115, สุชา จันท์นอม และสุราง จันท์นอม, 2536: 102-115 และวารุณี อมรทัต, 2530: 48-53)

วัยรุ่นตอนต้น (อายุ 12-15 ปี)

ระยะนี้มีความสัมพันธ์กับสังคม วัฒนธรรมและชีววิทยาของร่างกาย เด็กจะเข้าสู่วัยแตกหนุ่มแตกสาวและมีการพัฒนาทางร่างกายเกิดขึ้น นอกจากลักษณะทางเพศที่เกิดขึ้น เช่น ผู้ชายจะเริ่มมีหนวดเครา เสียงห้าว ร่างกายสูงใหญ่ และมีขนที่รักแร้และหัวหน่าเป็นต้น พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและอวัยวะเพศทั้งภายนอกและภายใน ก็มีความรู้สึกตื่นตัวทางเพศเกิดขึ้นรุนแรงกว่าวัยอื่น (สุชาติ โสมประยูร และวารุณี โสมประยูร, 2534:45) เนื่องจากมีระดับฮอร์โมนทางเพศสูงขึ้น ประกอบกับความเข้าใจในลักษณะทางเพศซึ่งผิดไปจากเดิมของตนเอง ร่วมกับแรงจูงใจจากการได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง และได้สัมผัสในเรื่องนี้จากสังคมภายนอก ซึ่งรวมทั้งสื่อมวลชนมากขึ้น จึงมีอำนาจผลักดันให้เกิดความสนใจ อยากระบายความรู้สึกกดดันและอยากทดลองหาประสบการณ์ด้วยตนเอง ซึ่งจำเป็นต้องเรียนรู้วิธีหาทางออกและควบคุมอย่างเหมาะสม เป็นที่ยอมรับของสังคมและไม่ขัดหลักศีลธรรม โดยให้เกิดความพอใจในเพศของตนเอง และมีการพัฒนาเกี่ยวกับหน้าที่ทางเพศในตัวคน ๆ นั้นด้วย ซึ่งการพัฒนาทางด้านเพศของแต่ละเพศก็แตกต่างกันมาก การพัฒนาที่สำคัญของเด็กผู้ชาย คือ การสามารถหลั่งน้ำกามได้ ซึ่งโดยส่วนใหญ่เด็กวัยรุ่นชายจะหลั่งน้ำกามครั้งแรกอายุประมาณ 13-14 ปี และสิ่งนี้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับความสุขทางเพศของเขา ภายในเวลา 2 ปี ของระยะแตกหนุ่มเด็กผู้ชายส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์เกี่ยวกับความสุขสุดยอดทางเพศ และประสบการณ์นี้ทำให้เด็กผู้ชายเกือบทุกคนมีการประสบความสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง (Kinsey et al, 1948 อ้างใน Spencer, Jeffrey and Lois, 1993: 392) ซึ่งจะเกิดบ่อยและสม่ำเสมอในวัยนี้จนถึงปลายวัยรุ่น นอกจากการสำเร็จความใคร่ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำตามลำพังไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นในสังคม เขายังอาจมีกิจกรรมทางเพศกับเพศตรงข้ามด้วย ทั้ง ๆ ที่เขายังเกี่ยวข้องกับเพศเดียวกันอย่างมาก ซึ่งผู้ทำเองก็อาจเกิดความรู้สึกผิด (guilt feeling) ทำให้เกิด

ความไม่สบายใจ รู้สึกกังวล แต่ในเวลาเดียวกันก็ไม่อาจหักห้ามความรู้สึกนี้ได้ ยิ่งถ้าได้รับการอบรมมาด้วยทัศนคติว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่น่าละอายหรือเป็นบาปก็ยิ่งมีความรู้สึกละอายใจมากขึ้น อาจข่มใจไม่กระทำดังกล่าว แต่ทดแทนความรู้สึกพอใจทางอารมณ์ โดยการคิดฝันขณะตื่น (day dream) นอกเหนือจากความรู้สึกตื่นตัวในทางเพศขณะหลับจริง ๆ (nocturnal emission) ซึ่งเป็นสรีรภาพปกติในวัยนี้ ถ้าหมกมุ่นคิดฝันกลางวันในเรื่องนี้มากเกินไปก็ทำให้เกิดผลเสียต่อการเรียนและสังคมได้ สำหรับผู้หญิงการพัฒนาที่สำคัญคือการมีประจำเดือน แต่เป็นสิ่งที่เด็กผู้หญิงไม่ชอบ การมีเลือดออกมาเป็นระยะ ๆ ทำให้ความขงใจเกี่ยวกับอวัยวะเพศของตนเองมีมากขึ้น ทั้งยังเป็นเครื่องบอกว่าเขาจะตั้งครภภได้ถ้ามีการร่วมเพศ เพราะฉะนั้นเด็กผู้หญิงส่วนใหญ่ในวัยนี้ จะหลีกเลี่ยงการสำรวจอวัยวะเพศของตนเอง และสำเร็จความใคร่จนถึงจุดสุดยอดน้อยมาก หรืออาจกระทำโดยบังเอิญเพียงครั้งเดียวไม่บ่อยหรือสม่ำเสมอเหมือนผู้ชาย จากการศึกษาในสหรัฐอเมริกา พบว่า เด็กวัยรุ่นชายจะสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเองประมาณ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ ในขณะที่เด็กหญิงสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองเพียง 1 ครั้งต่อเดือนเท่านั้น (Hass, 1989: 40-42 อ้างใน Spencer, Jeffrey and Lois, 1993: 396.) แต่อย่างไรก็ตาม สังคมของเขาก็เหมือนของเด็กผู้ชาย คือสมาคมในหมู่เพื่อนเพศเดียวกัน

วัยรุ่นตอนปลาย (อายุ 16-18 ปี)

เป็นระยะที่มีการพัฒนาของความเป็นตัวของตัวเองและพยายามจะออกจากปกครองของผู้ใหญ่ เป็นระยะที่ทั้ง 2 เพศมีความใกล้ชิดกันในสังคมมากขึ้น เช่น มีการเรียนร่วมกันในโรงเรียนหรือในมหาวิทยาลัย สำหรับผู้ชายการสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเองก็ยังมีอยู่ และรักร่วมเพศก็ยังเห็นได้ชัดเจนในคนทุกระดับสังคม กิจกรรมทางเพศส่วนใหญ่ของเด็กหนุ่มในวัยนี้คือการกอดจูบลูบคลำกันมากกว่าจะมีการร่วมเพศ ยกเว้นในคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำหรือพวกกรรมกรส่วนใหญ่จะมีกิจกรรมทางเพศเร็วถ้าอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีความสนใจในด้านนี้มากหรือมีนัดระหว่างชายหญิงบ่อย แต่ความสัมพันธ์จะเป็นไปไม่นานและมักจะไม่ดำเนินไปถึงขั้นแต่งงานกันเพราะเขายังมีความคิดว่าผู้หญิงที่มีการร่วมเพศก่อนแต่งงานไม่ใช่ผู้หญิงที่ดี การร่วมเพศครั้งแรกของเด็กหนุ่มวัยนี้มักจะร่วมกับหญิงบริการทางเพศ จากการศึกษาเมื่อไม่นานมานี้ พบว่า ในปัจจุบันเด็กสาววัยนี้มีประสบการณ์ทางเพศสูงขึ้นเช่นเดียวกันกับในเด็กหนุ่ม (Spencer, Jeffrey and Lois, 1993: 396)

การที่หนุ่มสาวในวัยนี้เริ่มมีความสัมพันธ์ทางเพศกับ เพศตรงข้ามจะทำให้เกิดความขัดแย้งภายในจิตใจ ปัญหานี้มีความสำคัญสำหรับเด็กสาวมากกว่าเด็กหนุ่ม เพราะพ่อแม่จะเคร่งครัดในเรื่องนี้มากกว่า ตัวเด็กเองก็จะรู้สึกสับสนว่าเขาควรวางตัวอย่างไร เพราะในขณะที่ร่างกายกำลังอยู่ในวัยสวยงามและดึงดูดใจเพศตรงข้าม ยังทำให้เขาเห็นห่างจากพ่อแม่และเพื่อนเพศเดียวกันซึ่งเขายังพอใจจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันต่อไปอีกด้วย สำหรับเด็กผู้ชายปัญหาเหล่านี้จะมีความสำคัญน้อย เพราะทางครอบครัวมักให้เสรีภาพในเรื่องเพศมากกว่าเด็กผู้หญิงและลักษณะอารมณ์ของเด็กผู้ชายก็หนักแน่นกว่าเด็กผู้หญิงอยู่แล้วแต่อย่างไรก็ตาม เด็กหนุ่มบางคนก็อาจถูกผลักดันให้มีกิจกรรมทางเพศมากเกินไปจากทางครอบครัวหรือเพื่อนโดยเฉพาะถ้าเขามีอายุมากกว่าเพื่อนในกลุ่ม

การเปลี่ยนแปลงลักษณะทางเพศ

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จากไม่โตเต็มที่ เป็นโตเต็มที่ การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่สำคัญ 2 ประการ คือ การเติบโตอย่างรวดเร็วของกระดูกและลักษณะทางเพศ แต่เวลาที่ขบวนการนี้จะเริ่มต้นและสิ้นสุดลงในแต่ละคนแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นผลมาจากปัจจัยหลายอย่างร่วมกัน ได้แก่ ฮอโมน, โภชนาการ และสิ่งแวดล้อม ในวัยนี้เด็กมักจะเติบโตทางด้านร่างกายอย่างมาก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและด้านเพศของเด็กวัยรุ่นจะดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ในระยะก่อนวัยรุ่น ขบวนการเปลี่ยนแปลงด้านเพศไปสู่ภาวะ (pubescence) จะดำเนินไปในระยะ 2 ปี คือ เริ่มประมาณ 10-11 ปีขึ้นไป และจะพัฒนาถึงขั้นที่สมบูรณ์เป็นหนุ่มสาวอย่างแท้จริง มีภาวะทางเพศ (puberty) ประมาณอายุ 13 ปี สำหรับเด็กหญิง และ ประมาณอายุ 15 ปีสำหรับเด็กชาย การเปลี่ยนแปลงทางเพศที่สำคัญมี 2 ชั้น (เอนก อารีพรค และสุวิทนา อารีพรค, 2525: 85-115 และยุวดี เทียรรมประสิทธิ์, 2536: 33-65) คือ

1. การเปลี่ยนแปลงทางเพศขั้นต้น (primary sex change) เป็นการเปลี่ยนแปลงของต่อมเพศ ซึ่งจะทำให้สามารถผลิตเซลล์สืบพันธุ์ได้ เช่น ผู้ชายจะมีตัวอสุจิ และมีการฝันเปียก (wet dream หรือ nocturnal emission) ผู้หญิงจะมีไข่สุกทุก ๆ 28 วัน จะเกิดประจำเดือน (first menstruation หรือ menarche) การมีเซลล์สืบพันธุ์จะสามารถสืบพันธุ์ได้จึงเป็นลักษณะทางเพศขั้นต้นที่เป็นเกณฑ์เข้าสู่วัยรุ่นที่มีภาวะทางเพศอย่างสมบูรณ์

2. การเปลี่ยนแปลงทางเพศขั้นสอง (secondary sex change) เป็นการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการมีฮอโมนมากกระตุ้นให้เกิดลักษณะทางกายต่าง ๆ อันเป็นส่วนประกอบที่แสดงถึงเพศของตนอย่างสมบูรณ์ เช่น รูปร่างทรวดทรงสมเป็นชายชาติตรี ไหล่กว้าง มีกล้ามเนื้อ มีขนใน

บริเวณหน้าอก และอวัยวะสืบพันธุ์ เสียงแตกห้าวในเด็กชาย และการมีทรงอก ตะโพกผาย เอวคอด เสียงเล็กแหลม มีขนรักแร้และอวัยวะสืบพันธุ์ในเด็กผู้หญิง

การเปลี่ยนแปลงทางเพศที่เกิดขึ้นนี้ ผู้หญิงจะมีการเปลี่ยนแปลงเร็วกว่าผู้ชาย ประมาณ 1-2 ปี เด็กผู้หญิงการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วจะเกิดขึ้นเมื่ออายุประมาณ 12.14 ± 0.88 ปี แต่สำหรับเด็กผู้ชายจะเกิดขึ้นในอีก 2 ปีต่อมา คือ 14.06 ± 0.92 ปี ความแตกต่างกันนี้จะทำให้เด็กผู้หญิงสูงกว่าเด็กผู้ชายที่มีอายุเท่ากันในระหว่างอายุ 11-14 ปี แต่อย่างไรก็ตาม ผลสุดท้ายเด็กผู้ชายก็จะสูงกว่าเด็กผู้หญิง การเจริญเติบโตของร่างกายก็เช่นกันไม่ได้โตพร้อม ๆ กันทุกส่วน เช่น เท้าอาจโตเร็วกว่าขาถึง 4 เดือน จึงทำให้ดูเหมือนเท้าโตผิดปกติ ซึ่งบางครั้งก็ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อร่างกายของตนเองหรือวิตกกังวลได้ และการที่ร่างกายโตช้า แต่แรก ๆ ก็ไม่ได้หมายความว่าเขาจะตัวเล็กกว่าเด็กที่เริ่มโตเร็วกว่า เด็กซึ่งค่อนข้างเตี้ยเมื่ออายุ 14 ปี อาจสูงกว่าเพื่อนเมื่ออายุ 18 ปีก็ได้ แต่เด็กที่เตี้ยหรือสูงเกินไปก็อาจมีปัญหาทางจิตใจถ้าถูกเพื่อนล้อเลียน

จากการที่วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายเกิดขึ้นทุกระบบ ซึ่งรวมทั้งระบบสืบพันธุ์ด้วยดังกล่าวมาแล้ว วัยรุ่นจะเริ่มมีความสามารถให้กำเนิดบุตรได้ ถ้าหากมีเพศสัมพันธ์เกิดขึ้น โดยเพศหญิงจะแสดงสัญญาณของการเริ่มมีวุฒิภาวะทางเพศ คือการมีประจำเดือน ส่วนเพศชายจะมีการหลั่งน้ำอสุจิ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงลักษณะนี้เรียกว่า ลักษณะเพศขั้นที่ 1 ในขณะเดียวกันก็จะมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางเพศขั้นที่ 2 เกิดขึ้นด้วย การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายดังกล่าว จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์และสังคมต่อไปอีกด้วย คือจะเริ่มมีความสนใจในเพศตรงข้ามและเริ่มคบเพื่อนต่างเพศ ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงอายุ 12-13 ปี ทั้งนี้เพราะเป็นความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์วัยรุ่นชายหญิงจะค้นหาบุคคลที่ตนพอใจ ส่วนมากจะเลือกคบเพื่อนด้วยตนเอง แต่ถ้าถูกขัดขวางจากผู้ใหญ่จะยิ่งผลักดันให้มีความสนิทสนมกันมากขึ้น อาจนำไปสู่ความเข้าใจเห็นอกเห็นใจกลายเป็นคู่รัก และในที่สุดอาจมีความสัมพันธ์ทางเพศเกิดขึ้นได้

ประสาธ อิศระปรีดา (2523 :24) กล่าวถึงการแสดงความรักของวัยรุ่นว่า เป็นพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปตามบุคคลและสังคม แต่ที่พบอยู่เสมอในกลุ่มวัยรุ่นอาจจำแนกเป็น 8 ประการ คือ

ประการที่ 1 การให้ของที่ระลึก ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่มีความหมายต่อความรัก

ประการที่ 2 มีความผูกพันทางใจ วัยรุ่นหญิงชายที่พอใจกันถึงแม้จะอยู่ไกลกันก็จะพยายามติดต่อกันให้ได้

ประการที่ 3 มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน อาจมีการปรับทุกข์หรือระบายความในใจต่อกัน

ประการที่ 4 มีการแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้ฝ่ายตรงข้ามมีความพึงพอใจและเห็นความสามารถ

ประการที่ 5 ถ้าใครมีความสามารถมากกว่าหรือพยายามที่จะมาเป็นคู่แข่งก็จะเกิดความอิจฉาริษยาขึ้น

ประการที่ 6 แสดงความสนิทสนมโดยการเดินคลอเคลียหรือถูกเนื้อต้องตัวหรือจับมือถือแขนกัน

ประการที่ 7 อาจมีการกอดจูบหรือพลอดรักกัน

ประการที่ 8 มีการร่วมเพศก่อนแต่งงาน ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา

การปลูกฝังทัศนคติที่ดี เกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศให้กับวัยรุ่นนั้นนับว่าสำคัญมาก เพราะจะช่วยให้วัยรุ่นสามารถปรับตัว และปฏิบัติในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศได้อย่างเหมาะสม ถ้าวัยรุ่นตระหนักว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพศควรอยู่ในกรอบของประเพณี และวัฒนธรรม ความประพฤติในเรื่องเพศก็ควรจะเป็นอยู่ในกรอบที่สังคมยอมรับ ดังนั้นการจัดการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับเพศให้แก่เด็กและเยาวชนจึงเป็นเรื่องสำคัญ และจำ เป็นอย่างมาก เพราะผลของการสอนเพศศึกษาไม่ได้ปรากฏขึ้นเพียงแต่ด้านร่างกายหรือวัตถุเท่านั้น แต่ผลส่วนใหญ่จะปรากฏในรูป ของทัศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพ พฤติกรรม หรือความประพฤติต่าง ๆ ของบุคคล (สุชาติ โสมประยูร และวรรณ โสมประยูร, 2522 วันทนีย์ วาสิกะสิน, 2526)

2. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ทัศนคติและการปฏิบัติ

2.1 ความรู้

มีผู้ให้ความหมายของความรู้ไว้มากมายดังเช่นที่จะกล่าวต่อไปนี้

กู๊ด (Good, 1956:49) กล่าวว่า ความรู้หมายถึง ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ และรายละเอียดต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รับและเก็บสะสมได้

บลูม (Bloom, 1971: 271) ได้กล่าวถึงความรู้ว่า ความรู้เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะเรื่อง หรือเรื่องทั่วไป ระลึกถึงวิธี กระบวนการ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยที่วัตถุประสงค์ของความรู้นั้นย่อในเรื่องกระบวนการทางจิตวิทยาของความจำในการเชื่อมโยงจัดระบบใหม่

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526: 16) ได้ให้ความหมายความรู้ว่าความรู้เป็นพฤติกรรมขั้นตอนที่บุคคลเพียงแต่จำได้ นึกได้ หรือโดยการมองเห็น ได้ปฏิบัติ ได้ยินที่ทำให้จำได้ ความรู้นี้ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง และวิธีการแก้ปัญหา

นอกจากนี้ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523: 130) และทวีป อภิสัทธ์ (2524: 47) ก็กล่าวถึงความรู้ว่า ความรู้เป็นพฤติกรรมเบื้องต้น ที่ผู้เรียนสามารถจำได้ หรือระลึกได้ด้วย การมองเห็น ได้ยิน ความรู้ขั้นนี้คือ ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์คำจำกัดความ เมื่อบุคคลได้รับความรู้มาแล้วก็จะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านความรู้ สติปัญญาตามลำดับขั้นตอน ดังนี้คือ เริ่มจากผู้เรียนได้รับความรู้หรือประสบการณ์ขึ้นมาใหม่ แล้วผู้เรียนจะต้องก็รู้จักการสังเกต ใช้ความคิด ใช้สติปัญญาสรุปความรู้และประสบการณ์ใหม่นั้นเป็นความรู้ความเข้าใจของตนเอง จากนั้นผู้เรียนจะทดสอบความรู้ ความเข้าใจของตนว่าถูกต้องหรือไม่ ถ้าตรวจสอบแล้วพบว่ามีความรู้ความเข้าใจถูกต้องกับผู้สอบหรือผู้ให้ความรู้ ผู้เรียนก็จะคง ความรู้ ความเข้าใจนั้นไว้ในสมอง และสามารถนำไปใช้ได้เมื่อมีความจำเป็นแต่ถ้าตรวจสอบความรู้แล้วพบว่ายังไม่ถูกต้องก็จะกลับไปเริ่มต้นในขั้นต่าง ๆ ของการเรียนรู้ที่ยังไม่เข้าใจ

ส่วนอนันต์ ศรีโสภกา (2525: 15-16) ก็กล่าวว่า ความรู้ คือ ส่วนหนึ่งของความสามารถทางพุทธิปัญญา (Cognitive Domain) ซึ่งประกอบด้วยความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล โดยแบ่งความรู้ออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ได้แก่ ความหมายของคำต่าง ๆ ความเป็นจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ เวลา บุคคล สถานที่
2. ความรู้เกี่ยวกับวิธีและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ เช่น ลักษณะแบบแผนต่าง ๆ แนวโน้มและการจัดทำ การจำแนกและแบ่งประเภทสิ่งต่าง ๆ กฎเกณฑ์ระเบียบวิธีดำเนินงานของสิ่งหนึ่งสิ่งใด

3. ความรู้เกี่ยวกับการรวบรวมแนวคิดและโครงสร้างของสิ่งหนึ่งสิ่งใด การบรรยายคุณค่าพยากรณ์ หรือตีความหมายสิ่งที่เราสังเกตเห็น และความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและโครงสร้าง

จากที่มีผู้กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จนเกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถนำไปปฏิบัติได้ ดังนั้น ความรู้จึงเป็นแนวทางอย่างหนึ่งของบุคคลในการที่จะนำไปใช้สำหรับการประพจน์ ปฏิบัติหรือควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น การที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจก็จะนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

ระดับของความรู้

บลูม (Bloom) ได้แบ่งพฤติกรรมด้านความรู้หรือความสามารถทางสติปัญญา (Cognitive Domain) เป็น 6 ระดับ โดยเรียงจากพฤติกรรมชั้นง่ายไปสู่ชั้นยาก (บุญธรรม กิจปริดาปริสทธิ์, 2524:221-222) ดังนี้

1. ระดับที่ระลึกได้ (Recall) ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ที่แสดงถึงการจำได้ หรือระลึกได้
2. ระดับที่รวบรวมสาระสำคัญได้ (Comprehension or Understanding) ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ที่แสดงว่าเข้าใจสามารถอธิบายได้ ขยายถ้อยคำ คำพูดของตนเองได้ การให้ความหมาย การคาดคะเน
3. ระดับของการนำไปใช้ (Application) ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ที่แสดงว่าสามารถนำความรู้ข้อเท็จจริง ที่มีอยู่ไปใช้หรือปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม
4. ระดับของการวิเคราะห์ (Analysis) ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ที่สามารถแยกสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อย ๆ ได้อย่างมีความหมาย และเห็นความสัมพันธ์ของส่วนย่อย ๆ เหล่านั้นด้วย
5. ระดับของการสังเคราะห์ (Synthesis) ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ที่แสดงถึงความสามารถในการรวบรวมความรู้ แนวความคิดและข้อมูลต่าง ๆ มาประกอบกันแล้วนำไปสร้างเป็นสิ่งใหม่ที่ต่างไปจากเดิม
6. ระดับการประเมินผล (Evaluation) ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ที่แสดงถึงความสามารถในการตัดสินคุณค่าของสิ่งของหรือทางเลือกได้อย่างถูกต้อง

2.2 ทักษะคิด

มีผู้ให้ความหมายคำว่าทักษะคิดไว้มากมาย ดังนี้

กู๊ด (Good, 1956: 49) ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ต่อสภาพการณ์ บุคคล หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด

ประกาเพ็ญ สุวรรณ (2526: 18) ได้กล่าวว่า ทัศนคติเป็นความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคคล สิ่งของ การกระทำ สถานการณ์ และอื่น ๆ รวมทั้งท่าที ที่แสดงออกอันบ่งถึงสภาพของจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และทัศนคติเป็นนามธรรมและเป็นส่วนที่ทำให้เกิดการแสดงออกด้านการปฏิบัติ แต่ทัศนคติไม่ใช่แรงจูงใจ (Motive) และแรงขับ (Drive) หากแต่เป็นสภาพแห่งความพร้อมที่จะได้ตอบ (State of Readiness) และแสดงให้เห็นทราบถึงแนวทางของการสนองตอบของบุคคลต่อสิ่งเร้า

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2530:238) ให้คำนิยามคำว่า ท่าทีทัศนคติ หมายถึง แนวโน้มที่บุคคลได้รับมาหรือเรียนรู้มาและกลายเป็นแบบอย่างในการแสดงปฏิกิริยาสนับสนุนหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งอาจเป็นแบบเข้าสู่ (Approach) หรือถอนตัวออก (Withdrawal) ก็ได้ และด้วยเหตุนี้วัตถุที่เป็นเป้าหมายของปฏิกิริยาจึงอาจจะมีคุณค่าในทางบวกหรือลบก็ได้ ในแง่ของแต่ละบุคคล

จากที่กล่าวอ้างมาสามารถสรุปได้ว่าทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งใด ๆ ซึ่งอาจเป็นบุคคล วัตถุสิ่งของ หรือเหตุการณ์ สถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจจะเป็นไปในทางบวกหรือทางลบ ของแต่ละบุคคล เช่น ชอบ-ไม่ชอบ พอใจ-ไม่พอใจ เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย ยอมรับได้ หรือยอมรับไม่ได้ เป็นต้น

องค์ประกอบของทัศนคติ

ประกาเพ็ญ สุวรรณ (2526:18) ได้กล่าวว่าทัศนคติ เป็นความคิดเห็นซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ เป็นส่วนที่พร้อมที่จะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก ซึ่งองค์ประกอบของทัศนคติมีด้วยกัน 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Component) หรือด้านความคิด ความเข้าใจ ได้แก่ ความคิดซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มนุษย์ใช้ในการคิด ความคิดนี้อาจจะอยู่ในรูปใดรูปหนึ่งแตกต่างกันตามแต่ละบุคคล
2. องค์ประกอบทางด้านท่าทีความรู้สึก (Affective Component) เป็นส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งจะเป็นตัวเรา "ความคิด" อีกต่อหนึ่ง ซึ่งแล้วแต่ว่าบุคคลนั้นจะมีความรู้สึกนึกคิดในทางลบหรือทางบวก
3. องค์ประกอบทางด้านปฏิบัติ (Behavioral Component) องค์ประกอบนี้มีแนวโน้มไปในทางปฏิบัติ หรือถ้ามีสิ่งเร้าที่เหมาะสมจะเกิดปฏิกิริยาหรือปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น

คุณลักษณะของทัศนคติ

ได้มีผู้แบ่งลักษณะของทัศนคติไว้ (ชม ภูมิภาค ,2523:159-160) ดังต่อไปนี้คือ

1. ทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ มิได้เป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด เมื่อเด็กเกิดการเรียนรู้อย่อมจะมีความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้นั้น นั่นคือเกิดเจตคติขึ้นเอง
2. ทัศนคติ เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ ถ้าสภาพแวดล้อม สถานการณ์ เหตุการณ์ เปลี่ยนแปลงไปเจตคติของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงจากเจตคติที่ยอมรับเป็นเจตคติที่ไม่ยอมรับ หรือจากเจตคติไม่ยอมรับไปสู่เจตคติยอมรับก็ได้
3. ทัศนคติเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทั้งภายในและภายนอก เราสามารถทราบได้ว่าบุคคลมีทัศนคติในทางยอมรับหรือไม่ยอมรับโดยการสังเกตพฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออก อาจแสดงออกด้วยคำพูดหรือสีหน้า ท่าทาง พอใจหรือไม่พอใจ
4. ทัศนคติเป็นสิ่งที่ซับซ้อน เพราะขึ้นอยู่กับหลายประการ เช่น ประสบการณ์การรับรู้ความรู้สึก ความคิดเห็น อารมณ์ สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ฉะนั้นจึงผันแปรได้
5. ทัศนคติเกิดจากการเลียนแบบ โดยสามารถถ่ายทอดออกไปสู่บุคคลอื่นได้ หากเราเห็นว่าพฤติกรรมของบุคคลที่เรายอมรับนั้นดีงาม จึงเลียนแบบเป็นเยี่ยงอย่าง
6. ทิศทาง ปริมาณ ความเข้มข้นของทัศนคติ ปริมาณมีตั้งแต่พอใจอย่างยิ่ง ปานกลาง จนถึงไม่พอใจอย่างยิ่ง ความเข้มข้นก็แล้วแต่ว่าจะมีความรู้สึกสุดปลายไปด้านใด ทัศนคติของบุคคลมีระดับความรุนแรงต่างกัน ส่วนทิศทางของทัศนคติมี 2 ทิศทางคือ ทิศทางสนับสนุนหรือในทางบวก และทิศทางต่อต้านหรือในทางลบ

7. ทศนคติ อาจเกิดขึ้นจากความมีจิตสำนึกหรือจากจิตไร้สำนึกก็ได้ เมื่อบุคคลเรียนรู้ มีประสบการณ์เกี่ยวกับอะไรก็จะมีจิตสำนึกที่สมบูรณ์ เพราะได้สังเกตเห็น คิด พิจารณาหาเหตุผล วิเคราะห์จนแน่ใจว่าถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควร เป็นประการใดทศนคติที่เกิดขึ้นลักษณะนี้ เรียกว่าเกิดจากจิตสำนึกในบางกรณีเจตคติอาจเกิดขึ้นโดยปราศจากจิตสำนึกก็ได้ เป็นความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเกิดขึ้นโดยมิได้มีการคิดพิจารณาไตร่ตรองแต่อย่างใด เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ ห้ามพูดเกี่ยวกับเรื่องทางเพศ จึงไม่กล้าพูดถึงเคยชินจนกระทั่งมีความรู้สึกว่าการพูดถึงเรื่องเพศเป็นเรื่องหยาบคาย ตำชำน่าอาย มีเจตคติในทางที่ไม่ยอมรับโดยอัตโนมัติ โดยไม่รู้สึกตัวคือโดยปราศจากจิตสำนึก

8. ทศนคติมีลักษณะคงทนถาวรพอสมควร เกิดจากความรู้สึกที่สะสมมานานพอสมควร ถึงแม้ทศนคติเปลี่ยนแปลงได้แต่ไม่ได้หมายความว่าเปลี่ยนแปลงในระยะชั่วครู่ชั่วยามหรือในวันหนึ่ง ทศนคดีย่อมมีความคงทนยากที่จะเปลี่ยนแปลง มีความรู้สึกติดต่อสิ่งใดในลักษณะใดลักษณะหนึ่งก็จะมีความรู้สึกเช่นนั้นตลอดไป หรือว่าจะเปลี่ยนความรู้สึกได้ต้องใช้ เวลา กระทั่งสถานการณ์ เหตุการณ์ สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปเกิดการเรียนรู้ใหม่

9. บุคคลแต่ละคนย่อมมีทศนคติต่อบุคคล สถานการณ์สิ่งเดียวกันแตกต่างกันได้ทั้งนี้แล้วแต่ประสบการณ์ของบุคคลนั้น

2.3 การปฏิบัติ

ความหมายของการปฏิบัติ

พจนานุกรมภาษาไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2530:494) ให้ความหมายการปฏิบัติว่า การดำเนินไปตามระเบียบ แบบแผน การกระทำ หรือการประพฤติ ปฏิบัติเพื่อให้เกิดความชำนาญ

แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติ

พฤติกรรมด้านการปฏิบัติเป็นการใช้ความสามารถที่แสดงออกทางร่างกาย ซึ่งรวมทั้งการปฏิบัติ หรือพฤติกรรมที่แสดงออก และสังเกตได้ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ หรืออาจจะเป็นพฤติกรรมที่ล้าช้า คือบุคคลไม่ได้ปฏิบัติทันที แต่คาดคะเนว่า อาจจะปฏิบัติในโอกาสต่อไป พฤติกรรมการแสดงออกนี้จะต้องอาศัยพฤติกรรมทางด้านพุทธิปัญญาและเจตคติเป็นส่วนประกอบ พฤติกรรมด้านนี้เมื่อแสดงออกมาจะสามารถประเมินได้ง่าย แต่กระบวนการในการก่อให้เกิดพฤติกรรมนี้จะต้องอาศัยระยะเวลาและการตัดสินใจหลายขั้นตอน (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2526: 19)

พฤติกรรมหรือการปฏิบัติของบุคคล มิได้เกิดจากการที่บุคคลนั้นต้องการ หรือชอบที่จะปฏิบัติเพียงอย่างเดียว ยังมีองค์ประกอบหลาย ๆ อย่างที่เกี่ยวข้อง ซึ่ง ประภาเพ็ญ สุวรรณ ได้สรุปไว้ว่าพฤติกรรมหรือการปฏิบัติของมนุษย์เป็นผลมาจาก เจตคติ บรรทัดฐานของสังคม นิสัย และผลที่คาดว่าจะได้รับหลังจากการทำพฤติกรรมนั้น ๆ แล้ว

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทัศนคติและการปฏิบัติ

พฤติกรรมทั้ง 3 นี้ มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดแต่ละอย่างมักไม่เกิดขึ้นโดยอิสระ แต่จะเกิดขึ้นรวม ๆ กันและพึ่งพาอาศัยกัน นิภา มนูญปิจุ (2527: 82) ได้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทัศนคติและการปฏิบัติซึ่งสัมพันธ์โดยตรงหรือเป็นความสัมพันธ์ทางอ้อม ดังนี้

1. ความรู้ → ทัศนคติ → การปฏิบัติ

คือ ความรู้มีความสัมพันธ์กับเจตคติ ซึ่งผลให้เกิดการปฏิบัติ

คือ ความรู้และเจตคติมีความสัมพันธ์กันและทำให้เกิดการปฏิบัติตามมา

คือ ความรู้และเจตคติต่างก็ทำให้เกิดการปฏิบัติได้โดยที่ความรู้และเจตคติไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กัน

คือ ความรู้มีผลต่อการปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยมีทัศนคติเป็นตัวกลางทำให้เกิดการปฏิบัติตามมา

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ความรู้ทัศนคติ และการปฏิบัติมีความสัมพันธ์กัน เป็นที่เชื่อกันว่าทัศนคติมีผลต่อการปฏิบัติของบุคคล และขณะเดียวกันการปฏิบัติของบุคคลก็มีผลต่อทัศนคติของบุคคลนั้นด้วย ทั้งนี้มีความรู้เป็นพื้นฐานในการสนับสนุนด้วยเช่นกัน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยในประเทศ

รวีวรรณ วุฒิประสิทธิ์ (2526: 115-119) ได้ศึกษา ความรู้ เจตคติ และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร เมื่อปี พ.ศ.2526 โดยการสุ่มตัวอย่าง ได้นักเรียนจำนวน 658 คน เป็นชาย 274 คน หญิง 384 คน พบว่า มีนักเรียนชายหญิงมีความรู้เรื่องเพศปานกลาง และมีความรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีเจตคติเชิงบวกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนหญิงมีเจตคติเชิงบวกมากกว่านักเรียนชาย และยังพบว่านักเรียนเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 39.6) เห็นด้วยว่า ผู้ชายควรมีประสบการณ์ทางเพศก่อนแต่งงาน กลุ่มนักเรียนที่ทำการศึกษามีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 21.3 (140 คน) ในจำนวนนี้ส่วนมากเป็นนักเรียนชาย ซึ่งเคยมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 49.9 (134คน) ของนักเรียนชายที่ศึกษา โดยมีเพศสัมพันธ์กับโสเภณี ร้อยละ 69.3 (97 คน) มีเพศสัมพันธ์กับคู่วัย ร้อยละ 26.4 (37 คน) ส่วนนักเรียนหญิงเคยมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 1.6 (6 คน) สำหรับอายุครั้งแรกของการมีเพศสัมพันธ์ พบว่า อยู่ในช่วง 15-18 ปี นอกจากนี้ยังพบว่ามีนักเรียนชายเคยเป็นกามโรค ร้อยละ 13.9 และพบว่าร้อยละ 14.6 ของกลุ่มตัวอย่าง เคยไปเที่ยวสถานอาบอบนวด, สถานโบว์ลิง และไนท์คลับ ร้อยละ 33.4 เคยดูหนังสือโป๊ ร้อยละ 18.4 เคยดูภาพยนตร์โป๊ ร้อยละ 32.9 เคยดื่มสุราหรือของมีเมา

ชลอศรี แดงเปี่ยม และประยงค์ ลิ้มตระกูล (2526: 115-116) ได้ศึกษาปัจจัยส่งเสริมพฤติกรรมทางเพศที่มีผลต่อการเป็นกามโรคของนักเรียนชาย ที่มีอายุ 15-19 ปี ซึ่งกำลังศึกษาในสถานศึกษาเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา และพาณิชยการ ทั้งโรงเรียนรัฐบาลและเอกชน เมื่อปีการศึกษา 2526 จำนวน 458 คน พบว่านักเรียนชายเคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 52.8 โดยส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์กับโสเภณี ร้อยละ 85.9 ในกลุ่มที่มีเพศสัมพันธ์เคยได้รับการตรวจว่าเป็นกามโรค ร้อยละ 16.4 และยังพบว่านักเรียนที่พักกับบิดา

มารดา มีพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์น้อยกว่านักเรียนที่พักอาศัยกับบุคคลอื่น ๆ เช่น พักกับเพื่อน บ้านเช่า และหอพัก

สุมาลี โพธิ์ทอง (2528: 90-98) ได้ศึกษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการใช้ถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันโรค ของนักเรียนชาย เปรียบเทียบระหว่างนักเรียนอาชีวศึกษา กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร เมื่อปีการศึกษา 2527 โดยการสุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน ได้นักเรียนอาชีวศึกษา 432 ราย นักเรียนมัธยมศึกษา 472 ราย ผลการศึกษา พบว่า ในด้านการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก กลุ่มอาชีวศึกษา มีผู้ที่เคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 32.6 กลุ่มมัธยมศึกษา มีผู้ที่เคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 29.9 สำหรับชายเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกนั้น ทั้งกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษา และมัธยมศึกษา พบว่าอายุเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ที่น้อยที่สุด คือ 13 ปี อายุที่พบมากที่สุดในกลุ่มอาชีวศึกษาคือ 17 ปี ร้อยละ 30.5 กลุ่มมัธยมศึกษาคือ 16 ปี ร้อยละ 31.2 ส่วนใหญ่ของนักเรียนอาชีวศึกษา และนักเรียนมัธยมศึกษา เคยมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับสตรีที่มีอาชีพบริการทางเพศแก่ชาย ร้อยละ 56 และร้อยละ 54.6 ตามลำดับ พบโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 30.8 และร้อยละ 21.0 ของคนที่เคยมีเพศสัมพันธ์ภายใน 1 ปี ตามลำดับ สำหรับการใชถุงยางอนามัย พบว่า มีการใช้กันน้อยมาก โดยในกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษาใช้ทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์เพียง ร้อยละ 5.8 และไม่ใช้เลย ร้อยละ 52.5 สำหรับกลุ่มนักเรียนมัศึกษาก็เช่นกัน ใช้ทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์เพียง ร้อยละ 5 และไม่ใช้เลย ร้อยละ 60.5 และจากการศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้ถุงยางอนามัยกับการป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ พบว่า ผู้ที่ไม่ใช้ถุงยางอนามัยจะเสี่ยงต่อการป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ ประมาณ 4 เท่าของผู้ที่ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร

ชวนชม สกนธวัฒน์ และคณะ (2529: 20-25) ได้ศึกษา ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับเพศ การเจริญพันธุ์ และการคุมกำเนิดในวัยรุ่น ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนอาชีวะในจังหวัดขอนแก่น โดยใช้การศึกษาแบบกึ่งการทดลองประกอบกับการศึกษาทางสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา เป็นการวิจัยแบบติดตามระยะเวลา (time series design) เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม 2528 ถึงเดือน กันยายน 2529 ทำการศึกษา นักเรียนทั้งโรงเรียน 1,120 คน มีนักเรียนที่สามารถติดตามได้ตลอดระยะเวลาการวิจัยทั้งสิ้น 502 คน เป็นนักเรียนชาย 243 คน นักเรียนหญิง 259 คน ผลการศึกษาการปฏิบัติเกี่ยวกับเพศ พบว่า เพศ, อายุ, รายได้ที่ได้รับ, สถานที่พักอาศัยของกลุ่มตัวอย่าง ความรู้เรื่องเพศ และทัศนคติเรื่องเพศ เป็นปัจจัยผลักดันให้มีความประพฤติดังที่ติดตามมาจากการ

มีเพศสัมพันธ์การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนา ตลอดจนการทำแท้ง โดยพบว่านักเรียนอาชีวะที่ศึกษามีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ร้อยละ 52 (261 คน) เป็นนักเรียนชาย ร้อยละ 74.1 ของนักเรียนชายที่ศึกษา และนักเรียนหญิง ร้อยละ 31.3 ของนักเรียนที่ศึกษา เมื่อนักเรียนเกิดความต้องการทางเพศ ร้อยละ 30.9 ของกลุ่มตัวอย่าง กระทำการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง ร้อยละ 16.1 ไปมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อน จากการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัย พบว่า จำนวนผู้ที่รู้วิธีการใช้ถุงยางอนามัยได้ถูกต้อง มีเพียงร้อยละ 3.6 นอกจากนั้นยังพบว่าในช่วงก่อนเปิดเรียนมีนักเรียนเคยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ประมาณร้อยละ 24 (63 คน) ในจำนวนนี้ ไปพบแพทย์เพื่อรับการรักษา ร้อยละ 52.3 ไปร้านขายยาหรือปล่อยให้หายเอง ร้อยละ 47.6

สุมนา ชมพูทวีป และคณะ (2530: 31-36) ได้ศึกษา ความรู้ ทักษะคิดและประสบการณ์ทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร เมื่อพฤศจิกายน 2529 จำนวน 4,377 คน จากการสุ่มตัวอย่างโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล และโรงเรียนเอกชน โดยคิดจากสัดส่วนของนักเรียน ได้ตัวอย่างจากโรงเรียนรัฐบาล 15 โรงเรียน เอกชน 6 โรงเรียน สุ่มตัวอย่างนักเรียนแต่ละโรงเรียน จากการเลือกเพียง 1 ห้องเรียนในแต่ละชั้นเรียน ทำการเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามที่ให้นักเรียนเป็นผู้ตอบเอง จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับสูง ตอบถูกต้องในระหว่าง ร้อยละ 70-90 ในด้านทัศนคติจำแนกเป็นด้านประสบการณ์ทางเพศก่อนแต่งงาน การคุมกำเนิด การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนา และพฤติกรรมทางเพศ นักเรียนเห็นด้วยว่านักเรียนหญิงควรจะมีประสบการณ์ทางเพศก่อนแต่งงาน ร้อยละ 13.9 และยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์เกี่ยวกับการร่วมเพศ ร้อยละ 6.4 พบในเพศชายร้อยละ 12.0 เพศหญิงร้อยละ 1.1 ในกลุ่มเพศชายมีประสบการณ์รักร่วมเพศ ร้อยละ 3.6 และมีประสบการณ์เที่ยวโสเภณี ร้อยละ 9.0

ปราโมทย์ ประสาทกุล และคณะ (2530: 283-298) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางเพศก่อนแต่งงานของวัยรุ่นในเขตเมืองและชนบท เมื่อปี พ.ศ.2529 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง วัยรุ่นชายหญิง 384 คน ที่เป็นโสด มีความรู้พอที่จะอ่านออกเขียนได้ พบว่า วัยรุ่นชาย ร้อยละ 75 และวัยรุ่นหญิง ร้อยละ 40 เห็นด้วยต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส และจะเห็นด้วยมากยิ่งขึ้น ถ้ามีเพศสัมพันธ์กับผู้ที่ตั้งใจจะแต่งงานด้วย เมื่อถามถึงตัวเขาเองว่าคิดจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานหรือไม่ พบว่า วัยรุ่นหญิงไม่ถึงร้อยละ 10 และวัยรุ่นชายน้อยกว่าร้อยละ 40 คิดว่าจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน นอกจากนี้ยังพบว่า วัยรุ่นชายอย่างน้อยร้อยละ 66 วัยรุ่นหญิง ร้อยละ 9 เคยมีเพศสัมพันธ์ และวัยรุ่นชายและหญิงเขตเมืองมีเพศสัมพันธ์สูงกว่า วัยรุ่นเขตชนบท

สันทัด เสริมศรี และสิบพงษ์ ไชยพรรค (2530: 301-313) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ทางเพศของวัยรุ่นในเขตเมืองส่วนภูมิภาคที่กำลังศึกษาในสถาบันอาชีวศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เฉพาะที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2529 โดยสุ่มตัวอย่างนักเรียนในแต่ละโรงเรียน ได้นักเรียนจำนวน 510 คน มีอายุระหว่าง 17-19 ปี ส่วนใหญ่มีอายุ 19 ปี จากการศึกษาพบว่า ความรู้เรื่องเพศศึกษา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการคุมกำเนิดในระดับความคิดและการปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และกลุ่มที่มีเพศสัมพันธ์จะมีความรู้ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับกลุ่มที่ไม่มีเพศสัมพันธ์ และยังพบว่า วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ ร้อยละ 39.2 เพศชายเคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 62.4 เพศหญิงเคยมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 12.3

จุฑามาศ นุชนารถ (2531: 74-81) ศึกษาเรื่องการมีเพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิดของกลุ่มนักเรียนวัยรุ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวนตัวอย่างที่ศึกษา 836 คน เป็นชาย 411 คน หญิง 425 คน เลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ และทำการเก็บข้อมูลใน ช่วงปีการศึกษา 2530 โดยใช้แบบสอบถามให้นักเรียนเป็นผู้ตอบด้วยตนเอง ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 23.3 ของกลุ่มนักเรียนที่ศึกษา มีประสบการณ์มีเพศสัมพันธ์ โดยในเพศชายเคยมีเพศสัมพันธ์กับโสเภณี ร้อยละ 27.5 ของเพศชายทั้งหมด วัยรุ่นผู้หญิงมีเพศสัมพันธ์กับคนรัก ร้อยละ 5.9 ของวัยรุ่นหญิงทั้งหมด อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก 16 ปี วัยรุ่นชายเคยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ร้อยละ 38.5 และกลุ่มนักเรียนที่มีเพศสัมพันธ์มีความรู้เรื่องเพศศึกษาในระดับต่ำ ส่วนกลุ่มที่ไม่มีเพศสัมพันธ์มีความรู้ในระดับสูง และพบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ เมื่ออายุมากขึ้นอัตราการมีเพศสัมพันธ์สูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า ค่าใช้จ่ายประจำเดือนที่ได้รับ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยยิ่งได้รับค่าใช้จ่ายสูง อัตราการมีเพศสัมพันธ์ก็ยิ่งสูงขึ้นด้วย และพบว่า การอ่านหนังสือหรือดูภาพยนตร์ที่มีภาพการร่วมเพศ การเที่ยวสถานเริงรมย์ มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เกื้อ วงศ์บุญสิน และเยาวรัตน์ ปรปักษ์ขาม (2531: 79-99) ได้ศึกษา ทักษะคิดและพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนไทย โดยใช้ข้อมูลจาก โครงการ ความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติการวางแผนครอบครัวของเยาวชนไทย อายุ 15-24 ปี ซึ่งดำเนินการโดย สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเยาวชนทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท พบว่า เยาวชนชาย ร้อยละ 52.1 เคยมีเพศสัมพันธ์ทางเพศกับหญิงบริการ และมีเพียงร้อยละ 62.3 ของเยาวชนดังกล่าว ที่มีการป้องกันการติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และในกรณีของการมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ พบว่าเยาวชนเคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 17.1 โดยเยาวชนชายมีเพศสัมพันธ์ถึงร้อยละ 30.1 ขณะที่เยาวชนหญิงมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ ร้อยละ 3.1

สุกานดา สุวณิชชาติ และสิรินุช คุณานธิพงษ์ (2532: 26-29) ได้ศึกษาความรู้ และทักษะติดต่อเพศศึกษาของนักศึกษา อาสาสมัคร เพื่อแนะแนวปัญหาทางเพศสำหรับวัยรุ่นหนุ่มสาวในสถาบันการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักศึกษาชาย 17 คน นักศึกษาหญิง 32 คน จากการวัดความรู้ พบว่า มีความรู้เฉลี่ย 18.31 โดยไม่ระบุว่าอยู่ในระดับสูง กลางหรือต่ำ แต่พบว่า มีทักษะคิดในเรื่องเพศอยู่ในระดับดี อีกทั้งพบว่า ความรู้และทักษะติดต่อ เรื่องเพศ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ศุภจรี วจิวิวัฒน์ (2533: 92-97) ได้ศึกษา ความรู้ ทักษะคิด ประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศและโรคเอดส์ ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2532 เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 357 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.8 มีความรู้เรื่องเพศอยู่ในระดับสูง และร้อยละ 86.6 มีทักษะคิดเชิงบวก แต่กลับพบว่านักเรียนชายเคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 53.5 ส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์กับโสเภณี ร้อยละ 81.7 รองลงมา มีเพศสัมพันธ์กับคูรัก ร้อยละ 52.4 นักเรียนที่มีเคยมีเพศสัมพันธ์เคยป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 23.7 และพบว่าเงินค่าใช้จ่ายที่ได้รับมีความสัมพันธ์กับการมีประสบการณ์ทางเพศโดยนักเรียนชายที่ได้รับเงินค่าใช้จ่ายมากมีประสบการณ์ทางเพศสูงกว่านักเรียนชายที่ได้รับเงินค่าใช้จ่ายน้อย และพบว่าการดื่มสุราหรือของมีแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนที่ไม่ได้พักอาศัยอยู่กับบิดามารดาจะมีประสบการณ์ทางเพศสูงกว่านักเรียนที่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา

ศูนย์ระบาดวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2534: 23-29) ได้ศึกษาการเฝ้าระวังความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับโรคเอดส์ ของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 392 คน พบว่า มีนักศึกษาจำนวนน้อยที่มีความรู้ถูกต้องในเรื่อง การติดเชื้อเอดส์โดยการบริจาคโลหิต และการป้องกันการติดเชื้อเอดส์โดยการใช้ถุงยางอนามัยร่วมเพศเป็นบางครั้ง มีทัศนคติที่ยังไม่ถูกต้องเกี่ยวกับผู้ป่วยที่ติดเชื้อเอดส์ และมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ คือ นักเรียนชายเคยเที่ยวโสเภณีในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา ร้อยละ 28.3 โดยใส่ถุงยางอนามัยเป็นบางครั้ง ร้อยละ 36.1 และไม่ใส่เลย ร้อยละ 11.3 เคยร่วมเพศกับหญิงที่ไม่ใช่โสเภณีในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา ร้อยละ 38.0 โดยใส่ถุงยางอนามัยเป็นบางครั้ง ร้อยละ 35.2 และไม่ใส่เลย ร้อยละ 44.0 ส่วนในกลุ่มนักศึกษาหญิง พบว่า เคยมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชาย ร้อยละ 2.4 โดยฝ่ายชายมีเพศสัมพันธ์ด้วยใส่ถุงยางอนามัยเป็นบางครั้ง ร้อยละ 31.3 และไม่ใส่เลย ร้อยละ 37.5

อัญชลี คตินุรักษ์ (2535: 99-105) ศึกษาพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ ของนักศึกษาชายวิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่ง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาชายอายุ 15-24 ปี จำนวน 1,094 คน พบว่า บุคคลที่นักศึกษามีเพศสัมพันธ์ ด้วยครั้งแรก เป็นหญิง ที่ไม่ใช่หญิงบริการทางเพศ ร้อยละ 53 เป็นหญิงบริการทางเพศ ร้อยละ 47 ประมาณ 2 ใน 5 ของนักศึกษาทั้งหมด เคยเที่ยวหญิงบริการทางเพศ โดยพฤติกรรมในช่วง 1 ปี ที่ผ่านมา มีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 36 มีเพศสัมพันธ์เฉพาะกับหญิงบริการทางเพศร้อยละ 31 อายุต่ำสุดของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเท่ากับ 12 ปี นอกจากนี้ยังพบว่า รายได้ที่ได้รับมีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ โดยนักศึกษาที่ได้รับรายได้ต่อเดือนสูงจะมีเพศสัมพันธ์มากกว่านักศึกษาที่มีรายได้ต่ำ และพบว่านักศึกษาที่พักอาศัยอยู่บ้านเพื่อน หอพัก หรือบ้านเช่า มีเพศสัมพันธ์มากกว่านักศึกษาที่พักกับบิดามารดา

อังสนา บุญธรรม (2535: 102-108) ศึกษาเปรียบเทียบ ปัจจัยทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเขตชนบท กับเขตเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า รายได้ที่ได้รับ เป็นตัวแปรอิสระที่สามารถทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ได้โดยเฉพาะในนักเรียนชาย ที่มีรายได้สูง และพบว่าการดื่มสุรา ก็เป็นตัวแปรอิสระที่สามารถทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ได้เช่นกัน โดยเฉพาะนักเรียนชายที่ดื่มสุราบ่อย ๆ นอกจากนี้ก็ยังพบว่า การอ่านหนังสือไปหนังสือปลุกเร้า

อารมณ์ทางเพศ การดูเทป โทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ปลุกเร้า อารมณ์ทางเพศสามารถทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ได้

พิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ (2536: ข) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ของคณานิสิตวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าระดับเจตคติเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ในทางลบกับพฤติกรรมเพศสัมพันธ์โดยกลุ่มที่มีเจตคติระดับดี จะมีพฤติกรรมสัมพันธ์แตกต่างไปจากกลุ่มที่มีเจตคติปานกลาง และไม่ใช่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะเดียวกัน กลุ่มที่เจตคติในระดับปานกลาง จะมีพฤติกรรมเพศสัมพันธ์แตกต่างไปจากกลุ่มที่มีเจตคติระดับไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล อันได้แก่ ประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องเพศ รายได้ และปัจจัยด้านความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์

จารุรัตน์ เจียมประชาชนรากร (2537: ข) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียน อาชีวศึกษาชายจำนวน 514 คน พบว่า เกือบ ครึ่งหนึ่งของกลุ่มที่มีเพศสัมพันธ์ จะมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับคนรัก รองลงมาคือเพื่อนหญิง และยังพบว่า การดื่มสุราของมีนเมา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และพบว่า การเคยเที่ยวคลับ บาร์ สถานอาบอบนวด หรือสถานเริงรมย์อื่น ๆ และการอ่านหนังสือปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมเสี่ยงด้านเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กุลยา สุร่ายพรหม (2538: 107-127) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม ป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญและสายอาชีพ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน สายสามัญ เพศชาย 568 คน เพศหญิง 575 คน และสายอาชีพ เพศชาย 386 คน เพศหญิง 683 คน พบว่า การดื่มสุราหรือสูบบุหรี่ และการดูภาพยนตร์โป๊มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกัน การติดเชื้อเอดส์ด้านเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จุฬารัตน์ หัวห้าว (2539: ก-ข) ได้ศึกษา พฤติกรรมทางเพศและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นชายในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดสุรินทร์ กลุ่ม

ตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 150 คน และนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1-3 จำนวน 284 รวม 434 คน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องเพศ อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 67.0 มีทัศนคติเป็นกลางต่อการมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 66.6 โดยเคยดื่มสุราร้อยละ 73.7 เคยดูวีดีโอโทรทัศน์ภาพยนตร์ที่ปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศร้อยละ 92.2 เคยอ่านหนังสือปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศ ร้อยละ 91.0 เคยไปเที่ยวคลับ บาร์ หรือสถานเริงรมณ์อื่น ๆ ร้อยละ 51.4 เคยไปอาบอบนวด ร้อยละ 4.6 และเคยมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 25.8 นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ ระดับชั้นที่กำลังศึกษาอยู่ รายได้ที่ได้รับ ทัศนคติ การดื่มสุรา ที่พักในปัจจุบัน การไปเที่ยวคลับ บาร์ หรือสถานเริงรมณ์

งานวิจัยในต่างประเทศ

ออร์ติโกสา โครนา และคณะ (Ortigosa Corona et al, 1991: 293-298) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางเพศและการเจริญพันธุ์: สอบถามจาก นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (Sexuality and reproduction. A questionnaire at the basic secondary school level) โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะกำหนดระดับของการจัดเนื้อหาสาระของการเรียนการสอนเพศศึกษาที่ตรงความสนใจของนักเรียนให้มากที่สุด สร้างบทบาทของโรงเรียนในเรื่องเพศ , คุณภาพของครูผู้สอน, และหาความแตกต่างของความรู้ และทัศนคติ ตามระดับชั้น และอายุ โดยใช้แบบสอบถาม ความรู้ และทัศนคติของนักเรียน พบว่า อายุและระดับชั้นเรียนมีผลให้ความรู้แตกต่างกันไป นักเรียนในระดับ ชั้น 8 มีความรู้เชิงทฤษฎีมากที่สุด ส่วนระดับชั้น 9 มีความรู้เชิงปฏิบัติมากที่สุด แต่ทัศนคติไม่มีความแตกต่างกันตามตัวแปรระดับชั้น แหล่งความรู้เรื่องเพศคือ บิดา มารดา และครู นอกจากนี้ร้อยละ 81 รายงานว่าได้รับเพศศึกษาจากโรงเรียน

วิลเลียม (Williams, 1992: 2274) ได้สำรวจ ความเชื่อและความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัยของวัยรุ่นชาย แอฟริกัน-อเมริกัน อายุระหว่าง 18 ถึง 22 ปี (Beliefs and opinions about condom use of African-American adolescent males 18 to 22 years of age.) กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ จำนวน 200 คน พบว่า วัยรุ่นชายแอฟริกัน-อเมริกัน ร้อยละ 54 มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก อายุเฉลี่ย 13 ปี และร้อยละ 60 ของกลุ่มนี้ รายงานว่าตนเองใช้ถุงยางอนามัยเพียงร้อยละ 25 ของจำนวนครั้งที่มีการมีเพศสัมพันธ์เท่านั้น และมี

เพียง 1 ใน 3 ของกลุ่มนี้เท่านั้นที่มีความตั้งใจที่จะใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งต่อไปมากกว่า ร้อยละ 53 ระบุว่า การตีพิมพ์เรื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์มีผลต่อการตัดสินใจในการใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 67 ยังระบุว่า วัยรุ่นที่มีอายุช่วงเดียวกับพวกเขาใช้ถุงยางอนามัยขณะที่เพศสัมพันธ์น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนครั้งที่มีเพศสัมพันธ์

แม็ดซอกและคณะ (Madhok . et al, 1992:121-125) ศึกษาเรื่อง ความรู้และพฤติกรรมทางเพศของนักเรียน : การศึกษาในประเทศอังกฤษ(Students'knowledge and behavior concerning safer sex : a UK study) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย จำนวน 666 คน นักเรียนโพลีเทคนิค 666 คน และนักเรียนในวิทยาลัยอีก 542 คน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศอังกฤษ เป็นการสำรวจของกองสุขศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับการเพิ่มความตระหนักของการติดเชื้อ HIV และ AIDS โดยการใช้ชุดสื่อสำเร็จรูป พบว่า อายุ ของกลุ่มตัวอย่าง เฉลี่ย เท่ากับ 20.3 ปี กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 97.7 เคยมีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม ร้อยละ 72.0 ไม่ได้พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 70 เคยมีประสบการณ์การร่วมเพศ ถึงแม้ว่านักเรียนมีความรู้ สึกที่ดี เกี่ยวกับ ถุงยางอนามัย แต่ร้อยละ 19 เท่านั้นที่ใช้ถุงยางอนามัย เกือบทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ และร้อยละ 47 ไม่เคยใช้ถุงยางอนามัยเลย นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนอายุ 16-17 ปี มีการใช้ถุงยางอนามัยสม่ำเสมอมากกว่านักเรียนที่มีอายุสูงกว่า และโดยส่วนใหญ่แล้วนักเรียนมีความระมัดระวัง เกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศทั้งนี้เพราะข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ กลุ่มที่พยายามที่จะให้มีอัตราเสี่ยงต่อการติดเชื้อลดลง คือ กลุ่มอายุน้อย ผู้หญิง และนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยการลดจำนวนคู่เพศสัมพันธ์ลงจนมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนเพียงคนเดียว ไม่สอดใส่เข้าทางทวารหนัก และไม่ร่วมเพศกับคนแปลกหน้าหรือใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์

สเน็ดเดนและเครมเมอร์ (Snedden and Kremer, 1992: 255-512) ได้ศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติทางเพศของนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศไอร์แลนด์เหนือ (Sexual behavior and attitudes of university students in Northern Ireland.) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย ของประเทศไอร์แลนด์เหนือ (North Ireland) จำนวน 2 กลุ่มที่ศึกษาอยู่ระหว่างปี 1987 และ 1988 จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง 419 คนและเพศชาย 201 คนโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ ความรู้ทางเพศ และเจตคติเรื่องเพศ เอดส์ รักร่วมเพศ การคุมกำเนิด และความสัมพันธ์ระหว่างเพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ทางเพศในระดับต่ำคือมีเพียง

ร้อยละ 50 ของนักเรียนชาย และร้อยละ 44 ของนักเรียนหญิงที่ระบุว่าเคยมีเพศสัมพันธ์ และผู้ที่มีประสบการณ์ทางเพศ ร้อยละ 49 มีความสัมพันธ์กับคู่นอนเพียงคนเดียว นักเรียนในชั้นปีการศึกษาแรก ๆ มีจำนวนคู่นอนมากกว่านักเรียนในชั้นที่สูงขึ้นโดยร้อยละ 51 ของจำนวนนี้ระบุว่าตนเองมีคู่นอนมากกว่า 3 คน

กลางเกอร์,ไทเดิน และ รูซุวารา (Klanger,Tyden and Ruusuvaara, 1993: 468-474) ได้ศึกษา เรื่อง พฤติกรรมทางเพศของเด็กวัยรุ่นในเมืองอับซารา ประเทศสวีเดน (Sexual behavior among adolescents in Uppsara,Sweden.) โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นชาวสวีเดนในปลายปี ค.ศ.1970 ถึงในปลายปี 1980 เป็นการศึกษาในเมืองเดียวกัน กลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 383 คน โดยให้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ ความรู้และเจตคติของเด็กเอง ผลปรากฏว่า เกือบครึ่งหนึ่งของนักเรียนทั้งหมดเคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว ส่วนใหญ่กล่าวว่า โรคเอดส์มีผลกระทบต่อพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ของตน อายุการมีเพศสัมพันธ์เป็นครั้งแรกได้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ มีเพียงร้อยละ 2 ที่คิดว่าพวกตนได้รับเพศศึกษามาเพียงพอแล้ว ที่โรงเรียน ร้อยละ 41 คิดว่าพวกตนไม่ควรพูดคุยเรื่องเพศกับพ่อแม่ การวิจัยได้เสนอแนะว่าควรพยายามส่งเสริมให้มีเพศศึกษาในโรงเรียนและปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นเพื่อให้วัยรุ่นหนุ่มสาวป้องกันการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนา และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

ลินเดลล์และออสสัน (Lindell and Olsson, 1993: 203-210) ได้ศึกษา เรื่อง ทศนคติของนักเรียนวัยรุ่นชาวสวีเดน ต่อการทำแท้ง(Swedish students' attitudes toward abortion.) กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนที่มีอายุ 17 - 18 ปี ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 421 คน ศึกษาอยู่ระหว่างปี 1986-1987 แบบสอบถามเกี่ยวกับ วิชาเพศศึกษาที่พวกเขาได้รับที่โรงเรียน ความรู้เรื่องกายวิภาคและสรีรวิทยาของการเจริญพันธุ์ การคุมกำเนิด ,โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้ง ผลการศึกษา พบว่านักเรียน 2 ใน 3 เชื่อว่าการตัดสินใจทำแท้งควรปรึกษาร่วมกันทั้งชาย และหญิง และเกือบทั้งหมดคิดว่าการทำแท้งไม่ถือเป็นวิธีการในการคุมกำเนิด การทำแท้งควรจะทำเฉพาะกรณีที่เกิดการตั้งครรภ์โดยไม่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า และยังพบว่า ร้อยละ 25 ของการตั้งครรภ์ในประเทศสวีเดนจะสิ้นสุดลงที่การทำแท้ง

แมคโดนัลด์ ดิชแมนน์ (Macdonald Dichmann, 1991) ได้ศึกษาเรื่องกิจกรรมทางเพศของเยาวชนในชนบทของรัฐอัลเบอร์ตา (Sexual activity in rural Alberta youth.) ประเทศแคนาดา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 280 คน โดยการใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรมทางเพศ และการใช้ถุงยางอนามัย รวมทั้งศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมทางเพศของนักเรียน พบว่า ร้อยละ 46 ของกลุ่มตัวอย่าง เคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 84 ของกลุ่มนี้มีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้ายในระยะ 6 เดือน และร้อยละ 33 มีคู่นอนมากกว่า 1 คน, อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก คือ 14 ปี มีเพียงร้อยละ 46 ของกลุ่มตัวอย่างเท่านั้นที่ใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์ ในจำนวนนี้ ร้อยละ 19 ใช้ถุงยางอนามัย เกือบทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ และร้อยละ 35 ใช้ถุงยางอนามัยเพียงบางครั้งที่มีเพศสัมพันธ์เท่านั้น นอกจากนี้ยังพบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับการใช้ถุงยางอนามัย โดยเพศชายชอบใช้ถุงยางอนามัยมากกว่าเพศหญิงคือชายร้อยละ 74.2 หญิงร้อยละ 54.0 และพบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับการใช้ถุงยางอนามัย โดยนักเรียนที่อายุน้อยกว่าใช้ถุงยางอนามัยมากกว่านักเรียนที่อายุมาก นักเรียนร้อยละ 62.8 มีการคุมกำเนิดอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 23.4 คุมกำเนิดขณะมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ร้อยละ 14.7 ไม่เคยคุมกำเนิดในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งที่ผ่านมา การดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ และการใช้สารเสพติด ก็พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ด้วย มีนักเรียนเพียงร้อยละ 19.3 เท่านั้นที่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และนักเรียนที่มีความรู้ในเรื่องนี้จะชอบใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ

โรเมอร์ และคณะ (Romer et al, 1994:977-985) ได้ศึกษาผลกระทบของสังคมต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่มีภาวะเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV (Social influences on the sexual behavior of youth at risk for HIV exposure.) กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่น แอฟริกัน-อเมริกัน (African - American) อายุ 9-15 ปี จำนวน 300 คน อาศัยอยู่ในบ้านพักเพื่อพัฒนาเยาวชน ใน เมืองใหญ่ของประเทศสหรัฐอเมริกา การศึกษา ครั้ง นี้จะช่วยในการ วินิจฉัยเกี่ยวกับบทบาทของความรู้ ทัศนคติ การควบคุมดูแลของผู้ปกครอง และพฤติกรรมของกลุ่มเพื่อนที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV พบว่า แม้เด็กจะรับรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงของโรคเอดส์ กิจกรรมทางเพศของเด็กก็ยิ่งเพิ่มขึ้นตามอายุ (ร้อยละ 12 มีประสบการณ์ทางเพศเมื่ออายุ 9 ปี และเมื่ออายุ 15 ปี มีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้น เป็นมากกว่าร้อยละ 80 เมื่ออายุ 15 ปี) การควบคุมดูแลของบิดามารดา และพฤติกรรมของเพื่อน มีผลกระทบต่อกิจกรรมทางเพศของวัยรุ่น อายุมีความสัมพันธ์กับการใช้

ดูยางอนามัย ดังนั้นการที่จะลดกิจกรรมทางเพศของวัยรุ่น จำเป็นจะต้องให้ความสำคัญต่อการดูแลควบคุมของผู้ปกครอง และกลุ่มเพื่อนในการสร้างเครือข่ายของสังคมไปพร้อม ๆ กัน

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมา จะพบว่าทั้งงานวิจัยในประเทศ และงานวิจัย จากต่างประเทศ จะมีลักษณะคล้ายคลึงกันทั้งในด้านตัวแปร และกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงพอจะสรุปรวมกันได้ดังต่อไปนี้

1. เป็นการศึกษา ความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ ตลอดจนศึกษาถึงปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมที่มีส่วนผลักดันให้มีความประพฤติดังกล่าวมาจากการมีเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนาตลอดจนการทำแท้ง

การศึกษาความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรม เพศสัมพันธ์ นั้น ส่วนใหญ่ จะมุ่งวัดระดับความรู้เรื่องเพศ โดยเน้นเนื้อหาในเรื่องเกี่ยวกับ การคุมกำเนิด โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ และมุ่งวัดทัศนคติ ในเชิงบวก หรือ เชิงลบ ต่อพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส การคุมกำเนิด การใช้ถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ตลอดจนทัศนคติต่อการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนา ส่วนการศึกษา ถึงพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปที่พฤติกรรมที่ส่งผลให้เกิดภาวะเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนา โดยตัวแปรที่ใช้วัดคือ อายุของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก คู่เพศสัมพันธ์ จำนวนคู่เพศสัมพันธ์ การคุมกำเนิด และการใช้ถุงยางอนามัยตลอดจนประสบการณ์การเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนา เป็นต้น

ส่วนการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ในด้านลักษณะประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ก็จะเน้นที่ตัวแปรด้าน เพศ อายุ รายได้ที่ได้รับ สภาพที่พักอาศัย การดื่มสุรา หรือของมีเมา การเที่ยวสถานเริงรมย์การอ่านหนังสือหรือดูภาพยนตร์ ที่มีภาพการร่วมเพศ เป็นต้น

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาทั้งในประเทศ และต่างประเทศส่วนใหญ่ได้แก่วัยรุ่นในระบบการศึกษา โดยจะมีทั้งในสายสามัญศึกษา และสายอาชีวศึกษา

3. ผลการวิจัย

ความรู้เรื่องเพศ พบว่างานวิจัยเกือบทั้งหมดกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีความรู้เรื่องเพศอยู่ในระดับปานกลางไปจนถึงระดับสูง พบงานวิจัยที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ระดับ

ต่ำเป็นส่วนน้อย แต่เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมเพศสัมพันธ์พบว่า ระดับความรู้เรื่องเพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเพศสัมพันธ์แตกต่างกัน และยังพบว่าวัยรุ่นหญิง มีระดับความรู้เรื่องเพศสูงกว่าวัยรุ่นชาย

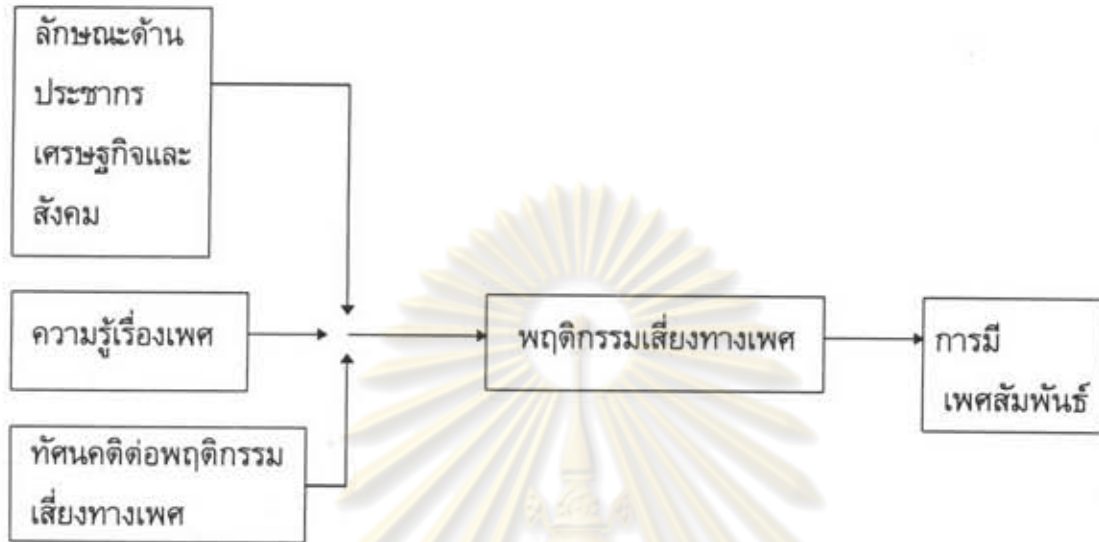
เช่นเดียวกับทัศนคติต่อเรื่องเพศ พบว่าส่วนใหญ่จะมีทัศนคติในระดับปานกลาง จนถึงทัศนคติในเชิงบวก แต่อย่างไรก็ตามจากการวิจัยดังกล่าวก็พบว่าจำนวนวัยรุ่น ที่เห็นด้วยกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสมีเปอร์เซ็นต์สูงขึ้นและพบความสัมพันธ์ของทัศนคติกับการมีเพศสัมพันธ์ด้วย

ในส่วนของพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสมากขึ้น ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีอุปนิสัยการงดของการตั้งครรรภ์ที่ไม่พึงปรารถนาสูงขึ้น ค่าเฉลี่ยของอายุที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกน้อยลง จำนวนคู่เพศสัมพันธ์ที่มากกว่า 1 คน ยังมีมากและที่สำคัญพบว่า มีอัตราการใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์ต่ำ และยังมีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการทางเพศในสัดส่วนที่สูง

เมื่อพิจารณาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัย ด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคม ต่อพฤติกรรม เพศสัมพันธ์แล้วพบว่า ตัวแปรด้าน เพศ อายุ รายได้ที่ได้รับ สภาพที่พักอาศัย การดื่มสุราหรือของมีเมา การเที่ยวสถานเริงรมย์ ต่าง ๆ การอ่านหนังสือ และดูภาพยนตร์ที่ กระตุ้นอารมณ์ทางเพศส่วนใหญ่ทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์กับการมีพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นทั้งสิ้น

จากแนวคิดทฤษฎีและการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถนำตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร มาเขียนกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย